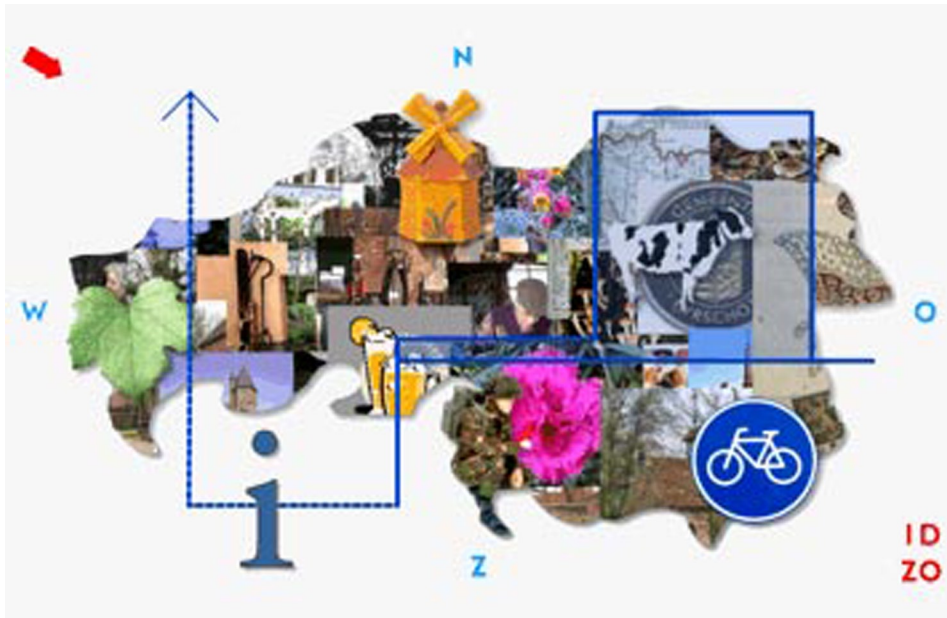

Spaanse arbeidsmigranten in Zuid-Oost Brabant (1963-2003)

Toen in de jaren 1960 grote aantallen Spanjaarden door Philips werden geworven, veranderde er wat in Brabant. Hun komst luidde een tijdperk in waarin rekening moest worden gehouden met grote groepen nieuwkomers uit alle landen rond de Middellandse Zee en zelfs van landen die nog verder lagen.

Ook in Spanje is migratie een gebeuren dat diep ingegrepen heeft in de samenleving. In sommige dorpen in Extremadura zijn bijna alle inwoners er afzonderlijk door beïnvloed, omdat iedereen wel een grootouder, ouder, oom of tante heeft die geëmigreerd is.

Zowel voor de migranten als voor hun nakomelingen en voor degenen bij wie ze kwamen wonen als voor degenen die ze achterlieten, is het van belang dat hun komst en vestiging en de beleving zichtbaar worden gemaakt.

D Titel van het project/product:

De aankomst: Spaanse arbeidsmigranten in Zuid-Oost Brabant

Naam erfgoedinstelling: Stichting Identiteitsfabriek Zuidoost (IDZO)

Plaats: Eindhoven

Provincie: Noord-Brabant

Website: www.idzo.nl

Citaat: 'IDZO heeft als ambitie om het landschap leesbaar te maken. * Het landschap kan zowel het landelijke buitengebied zijn als dat van stad en dorp. Leesbaar maken betekent dat bezoekers, (dat zijn de bewoners zelf en de mensen van buiten) op velerlei topoi (locaties) sporen vinden van de grote verhalen van de aanwezigheid van mensen in het gebied.'

* Zie Peter Meurkens, 'De Noord-Brabantse identiteitsfabriek zuid-oost in de praktijk. De IDZO-formule is meer dan een technische operatie'. Mores. Tijdschrift voor volkscultuur in Vlaanderen, 4,1 (2003), p. 8-11.

D Algemene informatie

Soort erfgoedinstelling: Immaterieel, eigen omgeving.

Contactpersoon: Geertje van Os, E geertjev.os@hccnet.nl

Samenwerkingspartners: RHC-Eindhoven. Het project wordt gesteund door de zelforganisaties Centro Español Eindhoven, Círculo Español Eindhoven, Hogar del Pensionista Eindhoven en Unión Hispana. Uitwisseling vindt plaats met: Lize (Overlegpartner Rijksoverheid Zuideuropese gemeenschappen, FAEEH (Federación de Asociaciones de Emigrantes Españoles en Holanda), Stichting Imagine Identity and Culture, Erfgoedhuis Noord-Brabant, Stichting Brabants Heem en Stichting Brabantse Regionale Geschiedbeoefening, Philips Company Archives, Fundación 1º de Mayo (Centro de Documentación de Emigración Española en Europa), Editora Regional de Extremadura, APLEX (Asociación estudio y divulgación del Patrimonio Lingüístico Extremeño)
Financiering: Mondriaan Stichting en RHC-Eindhoven.

D Omschrijving van het project/product

Locatie: Zuidoost Brabant en Extremadura (Spanje), virtueel netwerk

Periode: Oktober 2004 – maart 2006

Gebruikte media: Website (virtuele IDZO cultuurpassage) en publicatie in Nederland en Spanje

Doelstellingen: Het vastleggen en zichtbaar maken van het cultureel erfgoed van Spaanse arbeidsmigranten in Zuid-Oost Brabant.

Doelgroep: Spaanse arbeidsmigranten in de regio Eindhoven

Gekozen methodiek: Interviews, verzamelen van foto's en (ego)documenten, archiefonderzoek

Aangesproken vaardigheden: Lezen, zien, (in)voelen, luisteren

Aangesproken zintuigen: Zien, horen, voelen

Publieksdoelgroep: Algemeen, maar vooral Nederlandse Molukkers en historische onderzoekers.

Gebruik van kunstobjecten: Beeldende kunst, 'volkskunst' (bv Spaans borduur-

werk van Evoluon).

Andere vormen van kunst: Poëzie, belletrise, muziek.

Soorten erfgoed: Materieel en immaterieel.

Vooraf: Artikelen in dagbladen en tijdschriften door Miguel Luengo en Geertje van Os in Spanje en Nederland over thema, televisie-uitzendingen door NPS (Verkleurde Tijden) en Omroep Brabant (De Wandeling) in november 2004

Vervolg van het project: bezoekers ruilen hun rol van lezer in voor die van schrijver en zo ontstaat een nieuwe publicatie, een museale presentatie en een educatief programma.

Verloop van het participatieproces: deelname Spaanse verenigingen in Eindhoven steeds enthousiaster. In Extremadura wordt komende zomer een symposium georganiseerd, geïnspireerd door dit project.

Vernieuwende aspecten van het project: Inter- en transcultureel, virtuele IDZO cultuurpassages.

Publieksdoelgroep: Bewoners en (virtuele) bezoekers Zuid-Oost Brabant en Extremadura.

D Omschrijving deelnemersdoelgroep

Culturele achtergrond doelgroep: Eerste generatie arbeidsmigranten voornamelijk afkomstig van Spaanse platteland (m.n. Extremadura)

Culturele achtergrond van de uiteindelijke deelnemers: Eerste en tweede generatie Spanjaarden in Nederland

Man/vrouw verhouding: Er wordt gestreefd naar fifty-fifty

Leeftijdscategorie: 55+

Sociale achterstelling: Sommige ouderen (m.n. vrouwen) leven in sociaal isolement

Leerproblemen: Voor veel oudere Spaanse migranten is de Nederlandse taal een probleem

Analfabetisme: Komt voor, geen cijfers bekend

Behoeften en leervraag van de deelnemers: Onder oudere Spaanse migranten leeft een behoefte aan erkenning van en zingeving aan hun leven in Nederland.

D Aantal deelnemers en betrokkenen:

- *Directe deelnemers:* Ongeveer veertig à vijftig mensen uit de doelgroep en andere directe betrokkenen (voormalige personeelschefs e.d.) nemen actief aan het project deel. Bijvoorbeeld door materiaal af te staan of informatie te geven d.m.v. interviews.
- *Meedenkende deelnemers:* Binnen de doelgroep zijn er zo'n vier mensen

die het project mede richting geven

- *Bezoekers en indirecte deelnemers*: Er wordt gestreefd naar een zo breed mogelijk publiek, zowel in Nederland als Spanje en waar dan ook via internet. Moeilijk om nu al een indicatie te geven van het aantal bezoekers en indirecte deelnemers.
- *Staf*: De staf van IDZO bestaat uit zeven personen.

▢ **Resultaten lange termijn**

- *Samenwerking tussen organisaties*: Er wordt gestreefd naar samenwerking met organisaties en instellingen in zowel Nederland als Spanje
- *Samenwerking tussen doelgroepen en organisaties*: De samenwerking tussen het Moluks Historisch Museum en de Molukse gemeenschap is door dit project (verder) geïntensiveerd.
- *Samenwerking tussen verschillende (doel)groepen*: Er wordt contact gelegd met Spaanse migrantengroepen elders in Nederland.

▢ **Nadere omschrijving interculturele aspecten**

Het gaat vooral om het zichtbaar maken van de verhalen, herinneringen en ervaringen van deze mediterrane arbeidsmigranten van het eerste uur. Zowel voor de Spanjaarden die hier nog wonen als voor degenen die zijn teruggekeerd naar hun geboortegrond, is dat een thema van belang.

▢ **Effect**

Evaluatie: het project bevindt zich in de beginfase

▢ **Praktische en paradoxale valkuilen ('lessons learnt')**

Als je goed contact en een vertrouwensrelatie hebt met sleutelinformanten in de doelgroep is niet alleen de kans van slagen groter, maar wordt het project ook leuker!